

Lyon – Fête des Lumières

Byens Netværk og Dansk Lys: Studietur i Lyon 4. december – 7. december 2013

Tekst: Ida Maj Emborg og Mathilde Schjerning

Foto: Mathilde Schjerning

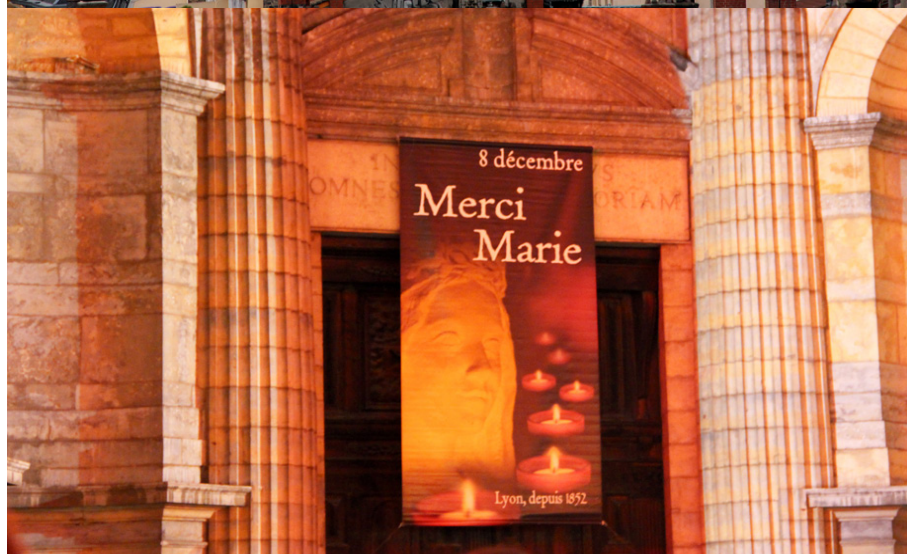
December 2013 tog Byens netværk og Dansk Lys på fælles studietur med 38 deltagere til Lyon, Frankrig.

Lyon afholder hvert år i december Fête des Lumières – verdens største lysfestival, som årligt tiltrækker mere end 4 mio. mennesker og er et bombardement af utrolige lysinstallationer i byens rum.

Det er ikke kun under lysfestivalen, at Lyon er en oplyst by. Som den første by i verden fik Lyon i 1989 en masterplan for belysning, og den har påvirket byudviklingen lige siden - i alle byrumsprojekter indgår belysning som et væsentligt element. Og belysningsløsningerne er mangeartede, for Lyon er en by med historie, hvis middelalder- og renæssancekvarterer er en seværdighed i sig selv og har sikret Lyon en plads på UNESCOs liste over verdensarv.

Fête des Lumières

I år var 15. gang Fête des Lumières løb af stablen, men traditionen stammer så langt tilbage som 1643, da Lyon blev ramt af pesten. Man bad til Jomfru Maria om at skåne byen, og for at ære hende tændtes stearinlys i alle vinduer d. 8. december. I 1852 udviklede denne tradition sig hen mod at blive en folkefest; der skulle rejses en statue af Jomfru Maria på la Colline de Fourvière, men først havde en oversvømmelse af floden Saône fået indvielsen udskudt fra d. 8. september til d. 8. december, og da den nye dato oprandt, blev Lyon ramt af en kraftig storm. Denne gang ville indbyggerne dog ikke acceptere, at ceremonimesteren rykkede indvielsen. Da stormen ud på aftenen løjede af, tændte indbyggerne spontant stearinlys i deres vinduer, gik ud på gaderne og tændte fakler for at oplyse statuen. Festen fortsatte til langt ud på

natten, mens folk råbte "Vive Marie", og siden har traditionen gentaget sig hvert år.

Siden Fête des Lumières blev etableret har udtrykket dog ændret sig markant – ikke bare er byen oplyst, den er fuld af lysinstallationer, der hver især fortæller deres egen historie – nogle underbygget af imponerende lysider andre med dansende robotter! Både designere, arkitekter, videokunstnere, computergrafikere og lysdesignere transformerer hele byen til et helt unikt udendørsteater i fire dage, hvor de mere end 70 installationer spreder sig ud over såvel byens centrum som tilgrænsende forstæder.

De mange lysinstallationer afslører helt nye sider af byens arkitektoniske perler gennem utraditionelle lyssætninger på både bygninger, gader, bakker og flodbredder.

– Og overraskende nok udgør meromkostningerne til energi under hele arrangementet kun 0,1% af det årlige forbrug til Lyons gadebelysning.

Festivalen er ikke bare en imponerende oplevelse, den er også et studie i, hvordan man håndterer så store begivenheder – fra tilpasning af infrastruktur til sikkerhed, indkvartering og service generelt, når byens indbyggertal vokser så drastisk for en periode på 4 dage. Derfor er det også en styrke for festivalen, at den tager sit udgangspunkt i en mangeårig tradition, da det er med til at sikre indbyggernes opbakning til den omfattende begivenhed.

Onsdag den 4. december 2013

Onsdag er store rejsedag. Da der ikke længere går direkte fly mellem København og Lyon venter en længere rejse forude. Vi mødes meget tidligt i Kastrup for at flyve til Paris. Herfra skal vi videre med TGV tog til Lyon. TGV er betegnelsen for de franske højhastighedstog, som har en maksimal hastighed på 320 km/t – Vi er derfor hurtigt fremme, kun 2 timer tager det at nå til Lyon. Her tager vi med sporvogn det sidste stykke vej til vores hotel, som er centralt placeret på halvøen midt i Lyon mellem floderne Rhone og Saone, kun et stenkast fra den nye bydel Confluence, som vi skal besøge senere på turen.

Onsdag eftermiddag, da vintermørket så småt er ved at sænke sig, tager vi hul på turens program med første besøg, som går til henholdsvis OLAC og ENTPE, hvor vi skal se og høre om belysning og hvordan lys kan forbedre kvaliteten af byrum – især i de mørke måneder på året.

En tredjedel af gruppen besøgte ENTPE.

Den mundrette forkortelse ENTPE står for École Nationale des Travaux Public de l'État, og her forskes og undervises i både bygningskonstruktion, infrastruktur og by- og miløplanlægning. Vi møder Dominique Dumortier, direktør for Laboratoire des Sciences de l'Habitat, der giver os en rundtur i deres lys-laboratorier og viser os 3D-systemer og forskellige lysprojekter på udendørs- såvel som indendørsprojekter.

Resten af gruppen besøger Philips OLAC, som står for Outdoor Lighting Application Centre. Her har Philips skabt et unikt fuldskala by-miljø, hvor designere, arkitekter og beslutningstagere kan opleve, hvordan lys kan bruges til at forbedre kvaliteten af byrum. I centeret har man konstrueret forskellige typer af miljøer (fx en landevej/trafikvej, en villavej, og et bytorv), hvor vi skal se, hvor meget lys kan gøre i et funktionelt, tryghedsskabende og æstetisk henseende. I OLAC arbejder man primært med nye teknologier som LED (Light Emitting Diodes), og hvordan de kan forvandle byens identiteter. Vi bliver budt velkommen af Marie-Noël Frenot og hendes kollega, som præsenterer os for de mange muligheder med diverse lys-settings i de konstruerede byrum – en imponerende oplevelse.

Efter de to besøg kører vi hjem og spiser middag i vores hotels restaurant – en middag, som bl.a. byder på tærte med blodpølse!

Torsdag den 5. december 2013

Næste morgen er vi spændte på at komme ud og opleve byen. Efter morgenmaden mødes vi i hotellets lobby, hvor vi får følgeskab af Delphine Godefroy fra Lyons turistkontor. Delphine taler dansk og skal hjælpe os med at oversætte flere af turens møder. Som en ekstra bonus hjælper hun os med at finde vej hen til dagens første besøg hos Grand Lyon Communauté Urbaine, som vi kommer til via metro. Vi benytter generelt både metro og sporvogne meget på turen – det er lidt af en udfordring, når vi er så mange, men det er på den anden side en god måde at opleve byen på.

Delphine fortæller os lidt om de områder vi kommer igennem inden vi når frem til Bâtiment Central du Grand Lyon. Her møder vi Bernard Lensele, fra Urban-Relations externs, Développement urbain, Grand Lyon. Bernard giver os en overordnet introduktion til Lyon og Grand Lyon. Som en ekstra service til os har han oversat dele af sin præsentation til dansk,

og på meget underholdende vis fortæller han ved hjælp af Delphines oversættelse om historien, udviklingen og visionerne for Lyon.

Læs mere om besøget, byplanlægning og kommunalreform i Lyon her og her.

Senere på formiddagen mødes vi med Lyon Parc Auto i en af deres mange underjordiske parkeringsanlæg: Fosse aux Ours. Her viser François Gindre, direktør i Lyon Parc Auto os rundt og fortæller om, hvordan Lyon har løst udfordringer med parkering i byen. I Lyon er næsten al parkering placeret i anlæg under jorden, så man undgår at fylde byrummet op med biler. Samtidig anses parkeringsanlæggene for at være porten til – og mange besøgendes første møde med – byen. Derfor gør man meget ud af at gøre opholdet i parkeringskældrene så behagelige som muligt, bl.a. vha. belysning, kunst mm.

I Fosse aux Ours har man bl.a. udstillet et gammelt træskib, som blev fundet under udgravningen til anlægget.

Vi spiser frokost i L'Espace Brasserie på Place Bellecour, en af de største pladser i Europa, som bl.a. huser et imponerende flot pariserhjul.

Under frokosten får vi selskab af den danske konsul i Lyon, Michel-Pierre Deloche, som byder os velkommen til byen og introducerer os for nogle af konsulatets mange opgaver.

Efter frokosten spadserer vi til den nye bydel La Confluence, som ligger på den sydlige del af halvøen og ender hvor de to floder Rhone og Saone mødes. Her besøger vi byomdannelsesprojekthuset Maison de la Confluence, hvor offentligheden kan se og høre om planerne og udviklingen i bydelen.

Lyon Confluence er et af de største byudviklingsprojekter i Europa, og det ser også ud til at blive et af det 21. århundredes mest ambitiøse. Projektet dækker et areal på 150 hektar og skal forvandle de forladte industriområder til individuelle plus-energibygninger og – blokke. Ideen er ikke at gøre op med det allerede eksisterende, men at arbejde med det og genoplive det, og således gøre Lyon Confluence til et unikt kvarter, der kombinerer kontorer, beboelse, butikker, fritidsaktiviteter, uddannelsesinstitutioner m.m.

Her er en imponerende bygning desuden under opførelse: Musée des Confluences, tegnet af Coop Himmelblau og som forventes færdigt vinteren 2014. Læs mere om Confluence her.

Resten af eftermiddagen og aften står i lysfestivalens tegn. Via kontakter i Dansk Lys er vi inviteret til at deltage i en preview tour dagen, inden festivalen for alvor åbner.

Hvert år afholdes en preview tour for de partnere, der er med til at stable Fête des Lumières på benene. I år er ingen undtagelse, og dørene bliver slået op til Lyons Chambre de Commerce et de l'Industrie, hvor repræsentanter for byen Lyon, belysningsbranchen, sponsorer og lysdesignere mødes over et glas champagne.

Når først lysfestivalen går i gang, strømmer der hvert år mellem 3 og 4 millioner mennesker gennem Lyons gader for at se de mange lysinstallationer. Derfor "tyvstartes" der med denne preview tour, hvor de mange folk, der står bag festivalen, ledes i mere eller mindre samlet flok ud for at se udvalgte installationer. Anført af en guide på segway udstyret med en stor lysende lampe ledes gruppen bestående af omkring 200 mennesker rundt til at se en håndfuld af de vigtigste installationer. Og det er med at nyde at kunne gå i nogenlunde normalt tempo, inden byen invaderes af oplevelseshungrende franskmænd og turister.

Fredag den 6. december 2013

Fredag formiddag besøger vi forstaden Mermoz, hvor man er i gang med et større byomdannelsesprojekt. Området, som blev opført i 60'erne og 70'erne er præget af både sociale og trafikale problemer og der er derfor stort behov for en områdefornyelse. Vi tager metroen til Mermoz, hvor vi mødes med Corinne Lacroix, vicedirektør i Mission Entrée Est, Lyon og Lucas Goy, lysdesigner og direktør i Les Éclaireurs.

Det disede, grå vejr skaber en autentisk trist atmosfære omkring de nedrivningsklare bygninger, som vi går forbi undervejs hen til et lokalcenter i området. Her præsenterer Corinne os for området og planerne for byomdannelsen. Bagefter fortæller Lucas om planerne og processen omkring belysning i området, hvor man bl.a. har været meget opmærksom på at inddrage borgerne og deres ønsker til den renoverede bydel. Læs mere om besøget i Mermoz her.

Senere besøger vi Opéra de Lyon også kaldet l'Opéra Nouvel, som er hjemsted for Opéra National de Lyon. Det oprindelige operahus blev re-designet af den franske arkitekt, Jean Nouvel mellem 1985 og

1993 og er opkaldt efter ham.

Vi får en rundvisning i huset og ser og hører om den flotte arkitektur. Alt hvad Nouvel lod blive tilbage af den gamle bygning er de fire oprindelige vægge og foyeren.

Bygningen har 18 niveauer, herunder fem i kælderen og seks i glastaget. På 6. etage huser bygningen et hesteskoformet auditorium, med en plads til 1.100 personer. Salen har en fremragende akustik og er ophængt i et net af metalbjælker, og er således isoleret fra vibrationer fra metroen i undergrunden og støjen fra trafikken udefra.

Om aftenen fejrer vi sidste aften i Lyon med "la grande finale"-middag i den imponerende art deco restaurant, Brasserie George.

Bagefter tager vi ud og ser på lysfestivalen, som nu for alvor er i gang. Vi går i mindre grupper, da det er umuligt at blive sammen alle 38 mand med så mange mennesker i byen. Det bliver en aften fyldt med indtryk, og vi nyder stemningen i byen: De mange glade mennesker, alle boderne med vin chaud, ristede kastanjer og crepes, som vi finder på næsten hvert eneste gadehjørne samt ikke mindst de mange flotte lysinstallationer, som lyser byen op alle vegne.

Lørdag den 7. december 2013

Lørdag er turens sidste dag, og vi har et par timer til at opleve byen inden turen går hjem igen om eftermiddagen.

Nogle benytter tiden til afprøve Lyons bycykler eller til at tage kabelbanen op til La Fourvière - også kendt som "bakken, der beder", hvor man blandt andet finder kirken Basilika Notre Dame de Fourviere. Andre tager på madmarkedet Les Halles de Lyon - Paul Bocuse, som er en rejse gennem fransk madkultur, og andre igen benytter tiden til at købe et par julegaver med hjem.

Derefter går turen hjem til København igen, og for de flestes vedkommende bruger vi rejsen til at hvile ud oven på det lange program og de mange oplevelser.

Lørdag aften ankommer vi godt trætte til Kastrup.

Tak for en dejlig tur i rigtigt godt selskab med både tidligere og nye studietursdeltagere og tusind tak til jer, der også bidrog med små reportager fra de enkelte arrangementer

På hjemturen evaluerede deltagerne studieturen sædvanen tro. På en skala fra 1-5 blev turen evalueret til 4,7.

